

Урок виразного читання

Мета:

- поглибити знання учнів про виразне читання прозових творів, удосконалювати вміння виразного читання;
- розвивати навички виразного читання прозового тексту, пам'ять школярів, артистичні здібності;
- прищеплювати етичні й естетичні смаки, виховувати любов до слова.

Виразне читання – це мистецтво відтворення в живому слові думок і почуттів (якими насичений художній твір), а також наміру виконавця і його ставлення до виконуваного твору (від імені оповідача).

Художнє читання
(майстерність володіння
виконавським словом)

Декламація
(від імені ліричного героя)

Засоби виразного читання

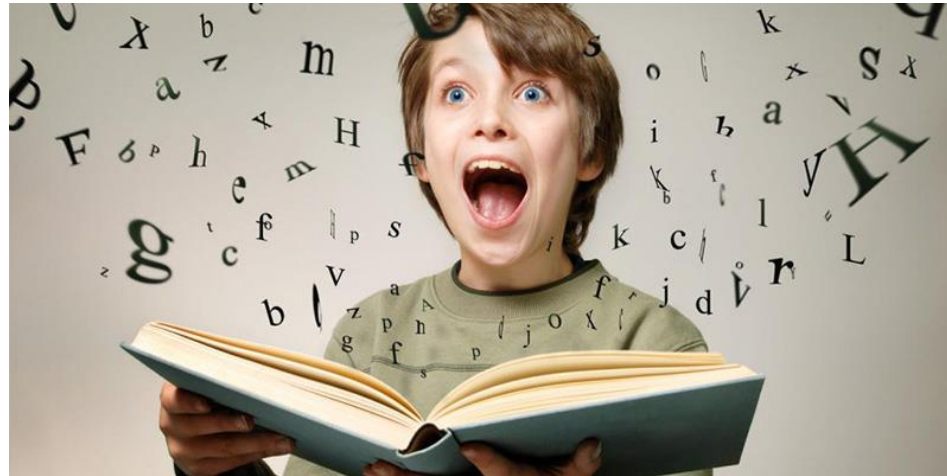
- ▶ Техніка читання
- ▶ Логічний наголос
- ▶ Паузи
- ▶ Сприйняття-розуміння
- ▶ Бачення і реакція
- ▶ Ставлення читця до твору
- ▶ Мета читання й інтонація
- ▶ Зв'язок з аудиторією

Важливим засобом звукової виразності є голос – тонкий інструмент, який доносить до слухача зміст твору, розкриває його думку.

Голоси у побуті розділяють на:

- ▶ Дужі й слабкі
- ▶ Дзвінкі й глухі
- ▶ Високі й низькі
- ▶ Верескливі й буркотливі
- ▶ Чисті й хриплі
- ▶ Приємні й неприємні

Одним із показників розуміння тексту є вміння знаходити **логічний наголос** у кожному реченні. Виділене в реченні слово чи словосполучення несе в собі основне смислове навантаження, тобто воно створює епіцентр думки – одні слова ближче, інші далі, залежно від їхньої смислової ролі.

Логічний наголос має три виміри:

- ▶ Мислення
- ▶ Підвищення
- ▶ Розтягування

Темп – це швидкість вимовляння звуків, складів за певний проміжок часу (наприклад, за хвилину).

На думку дослідників,
оптимальною умовою
доступності сприйняття
мовлення є середній темп
– приблизно **100 – 120**
слів за хвилину.

Підвищення і зниження мовлення в процесі мовлення прийнято називати **логічною мелодією**. Логічна мелодія фрази визначається розділовими знаками.

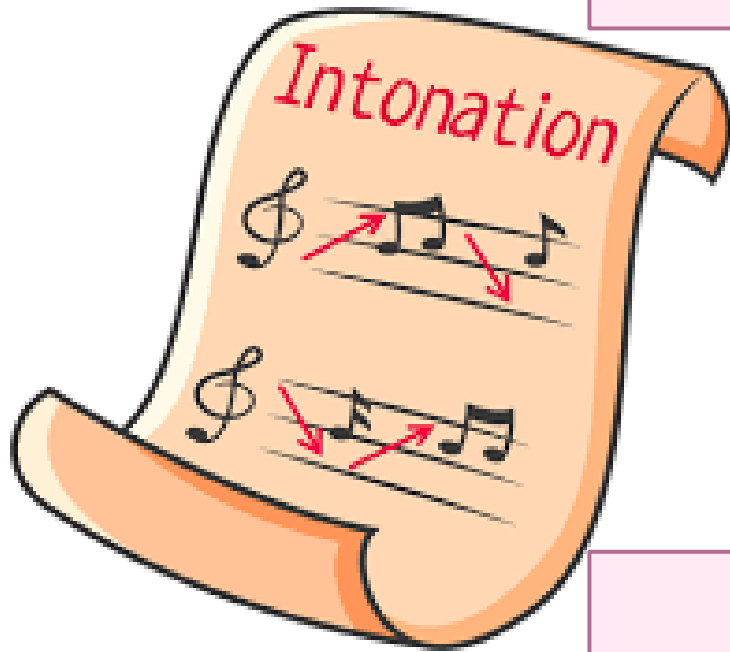
Розділовий знак	Темп читання, паузи
Крапка	Завершеність висловлювання; зниження голосу
Кома	Думка не завершена, вона продовжується; коротка пауза, часто підвищення голосу
Крапка з комою	Зниження голосу і коротка пауза; підвищення голосу, тривала пауза
Дві крапки	Голос знижується, робиться пауза; темп може пришвидшуватися перед двома крапками
Три крапки	Незавершеність, уривання розповіді; відчутна пауза
Тире	Пропуск у словесному відтворенні думки; перед тире голос круто піднімається, а після різко падає
Дужки і тире з комами	Відокремлюють вставні слова і речення

! В окличних реченнях слова, здебільшого, виділяються підвищенням тону.

- В простому розповідному реченні висхідна (підвищення голосу) інтонація поєднується із нисхідною (зниження).

? У питальних реченнях інтонація йде на підвищення до слова, на яке припадає логічний наголос; слова, що після нього, вимовляються майже на тому самому рівні.

Інтонація - засіб усного мовлення, що полягає у вираженні його мелодики, гучності, темпу, наголосів і пауз.

Антиподом багатого інтонацією мовлення є його **МОНОТОННІСТЬ**.

Виразне читання вимагає тісного зв'язку між виконавцем і слухачем.

Читець завжди повинен прагнути примусити слухачів подивитися на світ його очима. Під час відтворення тексту виконавець намагається поділитися тим, що сам побачив, пережив і залучає до цього слухачів.

Виконання твору читцем завжди супроводжується певною **мімікою і жестами**. Вони мають бути нерозривно пов'язані з інтонацією. Жести і міміка не виникають самі собою, а **доповнюють думку**, яку іноді неможливо виразити самими лише словами; виступають як допоміжний засіб відтворення почуттів.

